

**Valeriia Kornivska, Doctor of Economics, Senior Research,
Fellow of The Department of Economic Theory
State Organization “Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine”
Kyiv, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-356-9-2>

EUROPEAN EXPERIENCE OF DIGITAL FINANCIAL TRANSITION

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЦИФРОВОГО ФІНАНСОВОГО ПЕРЕХОДУ

Цифрові фінанси кардинальним чином трансформували фінансовий простір та його призначення, перетворивши його з середовища опосередкування економічної діяльності на значно впливовішу систему, – тепер це арена для впровадження цифрових соціоінституційних інновацій, розвитку патернів фінансової поведінки, прищеплення цифрової культури, переформатування фінансової суб’єктності.

Цифрові фінансові технології створюють кращі фінансові умови, пропонуючи більший вибір і підвищуючи ефективність операцій, знижуючи трансакційні витрати, надаючи транскордонний фінансовий доступ та збільшуючи швидкість економічної діяльності.

Цифрові фінанси максимально ручні, і це їх головна вада, оскільки у гонитві за фінансовою мобільністю ми часто погоджуємося з втратою фінансової суб’єктності та делегуємо повноваження прийняття економічних рішень алгоритмам. У такий спосіб звужується простір економічної свободи та відповідальності, при цьому зростаюча конкуренція у середовищі цифрових фінансів спонукає операторів впроваджувати інновації, що посилюють дані тенденції.

Конкурентна перевага у цифрових фінансових перегонах сьогодні визначається рівнем фінансової інклюзії, яку змогли забезпечити оператори, інноваційністю та індивідуалізованістю послуг, ступенем узгодженості дій держави та фінансових установ, у тому числі на шляху оволодіння інформаційним простором для максимального впливу на споживача фінансових послуг та контролю за його діяльністю.

За зростаючої конкуренції ЄС активізується у сфері цифрових фінансових трансформацій, водночас вони характерні особливим підходом до потреб кінцевого споживача та гармонізацією цифрового та нецифрового фінансового світу.

Метою створення європейського цифрового фінансового простору є формування конкурентоспроможного фінансового ринку у цифрову

епоху, який надає споживачам доступ до інноваційних фінансових продуктів, *одночасно забезпечуючи захист споживачів і фінансову стабільність.*

Цифровий фінансовий перехід розглядається як складова відновлення економіки ЄС за триваючої соціально-економічної дестабілізації глобальної та національної етіології. Вважається, що цифрові фінансові послуги можуть стати шляхом модернізації європейської економіки і перетворити Європу на глобального цифрового гравця. Цифрові фінанси покликані відкрити нові шляхи фінансування для європейських компаній, відіграватимуть ключову роль у реалізації Європейської зеленої угоди та Нової промислової стратегії для Європи [1].

Головним пілолом діяльності Єврокомісії щодо процесів цифрового переходу у фінансовому секторі є гармонізація інтересів споживачів фінансових послуг, фінансових установ та держави. Норми цифрового фінансового простору мають бути зручними для цифрових операторів, безпечними для споживачів і не суперечити довгостроковій фінансовій стабільності. Роблячи правила безпечнішими та зручнішими для споживачів, Комісія прагне сприяти відповідальним інноваціям у фінансовому секторі ЄС, одночасно мінімізуючи будь-які потенційні ризики інвесторів, ризики відмивання грошей і кіберзлочинності [1].

Другим важливим моментом стратегії Єврокомісії є формування ефективного фінансового ландшафту шляхом використання синергії між інноваційними стартапами та відомими надавачами фінансових послуг. У такий спосіб відбувається гармонізація інтересів суб'єктів ринку та обмежується недобросовісна конкуренція.

Формування європейського цифрового фінансового простору розвивається *в умовах широких громадських консультацій*, що передували прийняттю Європейською комісією у вересні 2020 року цифрового фінансового пакету і тривають сьогодні. Починаючи з 2018 року проводилася спільна робота Європейського парламенту, Європейських наглядових органів, Європейської Комісії. Єврокомісія організувала заходи Digital Finance Outreach, – серію заходів із зацікавленими сторонами, які відбулися в державах-членах і в Брюсселі навесні 2020 року; також було організовано публічні консультації для збору відгуків від широкого кола зацікавлених сторін.

Цифровий фінансовий пакет складався з: Стратегії цифрових фінансів; Стратегії роздрібних платежів; законодавчих пропозицій щодо криптоактивів і цифрової стійкості.

Стратегія цифрових фінансів (СЦФ) [2] реалізується за схемою: формування європейського простору фінансових даних – нові механізми фінансування для малих та середніх підприємств – краці

фінансові продукти для споживачів. Інакше кажучи, для створення єдиного цифрового фінансового простору, що надає можливості зниження трансакційних витрат та отримання максимально цікавих для споживача фінансових послуг, необхідним є формування єдиного ринку фінансових даних. На порядку денному СЦФ є зменшення фрагментації єдиного цифрового ринку, надання транскордонного доступу до цифрових фінансових послуг, зростання кількості і якості стартапів Fintech шляхом використання штучного інтелекту та технології блокчейн.

Стратегія роздрібних платежів (СПП) спрямована на надання безпечних, швидких і надійних платіжних послуг європейським громадянам і підприємствам з метою зростання безпечності та зручності здійснення трансакцій електронної комерції та у фізичних торговельних точках. Мета СПП – створення повністю інтегрованої системи роздрібних платежів у ЄС, включаючи миттєві транскордонні платежі для полегшення платежів в євро між ЄС та іншими юрисдикціями, сприяння появі національних та загальноєвропейських платіжних рішень. Водночас у ЄС тривають постійні публічні консультації щодо Стратегії роздрібних платежів для Європи, що ініційовані Єврокомісією, для гармонізації платіжної сфери і *ефективного поєднання різних форм платежів (від готівкових до цифрових)*.

Законодавчі пропозиції Єврокомісії щодо криптоактивів, запропоновані ще у 2020 році, були схвалені Європарламентом 20 квітня 2023 року. Нові загальні правила нагляду та захисту прав споживачів щодо криптовалют – Markets in Crypto assets (MiCA), – передбачають регулювання віртуальних активів у ЄС, захищаючи користувачів та інвесторів в цій галузі. Комісія реалізує пілотний режим «пісочниці» для ринкових інфраструктур, які мають намір здійснювати розрахунки по операціям з фінансовими інструментами у формі криптоактивів. Мета полягає в тому, щоб дозволити компаніям перевірити та дізнатися більше про те, як діють існуючі правила на практиці.

Варто визнати, що цифровий фінансовий простір ЄС формується поступово, незважаючи на зростаючу глобальну конкуренцію. Законодавчим нововведенням передують тривалі консультації, що розгортаються протягом років, забезпечуючи законотворчі та наглядові органи систематизованою інформацією щодо настроїв операторів ринку та споживачів у постійно змінюваних умовах для формування гармонійного платіжного та загального фінансового ландшафту. Режим «пісочниці» – це ознака особливої, перманентної взаємодії органів нагляду, фінансових операторів та споживачів у цифровому середовищі для оперативної комунікації та розуміння перспектив і ризиків

цифрового фінансового світу. Вирішення завдання системної фінансової стабільності базується на усвідомленні необхідності створення усталеного інноваційного фінансового простору, що *надає безпечні та ефективні цифрові і нецифрові фінансові послуги споживачам.*

Список використаних джерел:

1. Digital Finance Package: Commission sets out new, ambitious approach to encourage responsible innovation to benefit consumers and businesses. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1684

2. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions on a Digital Finance Strategy for the EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0591>